

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ปัญหา ความสำคัญของปัญหา และที่มาของปัญหา

ปัญหาเรื่องตัวบท (text) และการตีความตัวบททางศาสนาเป็นปัญหาทางปรัชญาศาสนาที่สำคัญ ซึ่งถกเถียงกันมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาตีความตัวบทของศาสนาเทวนิยม กระนั้น พุทธศาสนาเถรวาทก็มีการศึกษาตัวบทของตนอย่างกว้างขวางและละเอียดลึกซึ้ง ปัญหาเรื่องการตีความตัวบทนี้จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจจะศึกษาปัญหาดังกล่าวในคำสอนของพุทธศาสนาเถรวาท ทั้งนี้ เพราะพุทธศาสนาเถรวาทไม่เพียงให้ความสำคัญกับตัวบททางศาสนา ได้แก่ พระไตรปิฎก เป็นอย่างสูงเท่านั้น แต่ตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาทรวมถึงแนวคิดเรื่องการประเมิณการตีความของพุทธศาสนาเถรวาทเองก็ยังมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งแตกต่างไปจากแนวคิดเรื่องดังกล่าวในศาสนาเทวนิยมอีกด้วย

ปัญหาเรื่องนี้มีข้อถกเถียงทั้งในเชิงศาสนาและเชิงปรัชญา ในเชิงศาสนา ปราชญ์และนักวิชาการทางพุทธศาสนาเถรวาทจำนวนไม่น้อยต่างเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการตีความตัวบทในพุทธศาสนา เรื่องการใช้ภาษาตามคำสอนของพุทธศาสนา และการประเมิณการตีความตัวบทในพุทธศาสนา ตัวอย่างเช่น แนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุเรื่องเพชรในพระไตรปิฎกและเรื่องภาษาคน-ภาษาธรรม และแนวคิดเรื่องความสำคัญ of พระไตรปิฎกและการตีความตัวบทในพุทธศาสนาของพระธรรมปิฎก เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวในเชิงศาสนามักจะเน้นประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการตีความตัวบทกับการปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนาเป็นหลัก ซึ่งจะแตกต่างไปจากการพิจารณาปัญหานี้ในเชิงปรัชญา นักปรัชญาที่สนใจปัญหาเรื่องการตีความตัวบทจะถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาข้างต้นได้จากหลายแง่มุม นักปรัชญาสายการตีความในปรัชญาตะวันตก (Hermeneutics) ก็จะอภิปรายปัญหาดังกล่าวโดยกล่าวถึงตัวบทต่างๆ ไป และมีบางส่วนซึ่งสนใจปัญหานี้โดยเฉพาะเจาะจงไปที่ตัวบททางศาสนา แต่ส่วนมากก็จะเป็นตัวบทในศาสนาคริสต์เป็นหลัก ส่วนนักปรัชญาศาสนาบางท่านก็สนใจคำสอนในพุทธศาสนาเถรวาทก็ได้กล่าวถึงปัญหานี้ในพุทธศาสนาเถรวาทไว้โดยตรง แต่การให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวในเชิงปรัชญาก็จะมีการเน้นประเด็นปัญหาที่แตกต่างไปจากการพิจารณาในเชิงศาสนา เพราะมักจะอภิปรายถึงเรื่องปัญหาเชิงภาษา ปัญหาเรื่องวิธีการตีความตัวบท ปัญหาภาษาทางศาสนา และปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างความจริงทางศาสนากับการตีความตัวบท เป็นต้น

วิทยานิพนธ์นี้จะกล่าวถึงปัญหาดังกล่าวซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาท โดยจะพิจารณาจากคำสอนในพุทธศาสนาเถรวาท รวมถึงแนวคิดและข้อถกเถียงทั้งในเชิงศาสนาและในเชิงปรัชญาด้วย ทั้งนี้จะแบ่งปัญหาออกได้เป็นสามส่วน ได้แก่

- 1) แนวคิดเรื่องตัวบท
- 2) แนวคิดเรื่องการตีความตัวบท
- 3) แนวคิดเรื่องการประเมนการตีความตัวบท

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องตัวบท การตีความตัวบท และการประเมนการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาท
- 2) เพื่อเสนอความเห็นที่เห็นว่า แนวคิดการตีความและการประเมนการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาทมีลักษณะเฉพาะตัว ได้แก่ การเชื่อมโยงกับการดับทุกข์ด้วย

1.3 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

ในเบื้องต้น ผู้วิจัยจะศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเรื่องดังกล่าวในคำสอนของพุทธศาสนาเถรวาท รวมถึงความเห็นและข้อถกเถียงที่สำคัญทั้งในเชิงศาสนาและเชิงปรัชญาของปราชญ์ นักปรัชญา และนักวิชาการซึ่งกล่าวถึงปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะแยกศึกษาและอภิปรายเป็นบทต่างๆ ดังนี้

บทที่ 2 ศึกษาความสำคัญและปัญหาของการตีความตัวบทในพุทธศาสนา โดยจะพิจารณาประวัติความเป็นมาของตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาท รวมถึงลักษณะสำคัญพิเศษเฉพาะตัวของตัวบทเหล่านั้น ได้แก่ ความหลากหลายของประเภทตัวบทและความสลับซับซ้อนของตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาท จากนั้นจะกล่าวถึงปัญหาการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงว่าตัวบทใดถือเป็นตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาท รวมถึงลำดับของการอ้างอิงและตรวจสอบตัวบทต่างๆ ในพุทธศาสนาเถรวาทที่มีความหลากหลายและสลับซับซ้อนดังกล่าว ต่อมาจะพิจารณาความสำคัญของตัวบทซึ่งมีอย่างสูงในพุทธศาสนาเถรวาท แต่กระนั้น เนื่องจากการศึกษาเพียงตัวบทโดยไม่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติธรรมก็ยังไม่เพียงพอต่อการบรรลุธรรมตามคำสอนของพุทธศาสนาเถรวาทเอง การเข้าใจความหมายของตัวบทอันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการศึกษาธรรม ย่อมต้องเชื่อมโยงกับการปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ด้วย

บทที่ 3 ศึกษาแนวคิดเรื่องตัวบทและการตีความตัวบท โดยจะพิจารณาปัญหาเรื่องตัวบทและการตีความตัวบทควบคู่กันไป ทั้งนี้ บทนี้จะอภิปรายปัญหาดังกล่าวในกรณีของตัวบททั่วไป โดยยังไม่พิจารณาเฉพาะเจาะจงถึงตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาทซึ่งจะแยกอภิปรายเฉพาะต่างหาก ทั้งนี้ เนื่องจากตัวบทเป็นผลที่ได้จากการเขียนตัวบท และเป็นสาเหตุหนึ่งของการอ่านและตีความตัวบท บทนี้จึงจะแบ่งออกเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่กล่าวถึงการเขียนตัวบท และส่วนที่กล่าวถึงการอ่านตัวบท โดยจะพิจารณาเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเขียนและการตีความตัวบท รวมถึงผลที่เกิดขึ้นจากการตีความตัวบทด้วย

บทที่ 4 ศึกษาแนวคิดเรื่องตัวบทและการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาท เนื่องจากตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาทมีลักษณะเฉพาะพิเศษตามที่อภิปรายในบทที่ 2 บทนี้จึงจะนำลักษณะเหล่านั้นมาพิจารณาเพื่อแสดงให้เห็นถึงเงื่อนไขของการเขียนและการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาท ตามเงื่อนไขที่ได้จากการอภิปรายในบทที่ 3 รวมถึงผลที่ได้จากการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาทด้วย จากนั้น จะแสดงตัวอย่างของการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาทในตอนท้ายของบทนี้

บทที่ 5 ศึกษาแนวคิดเรื่องการประเมินการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาท โดยจะพิจารณาคำสอนของพุทธศาสนาเถรวาทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ประกอบไปพร้อมกันกับเงื่อนไข วิธีการ และผลของการตีความตัวบทซึ่งได้อภิปรายในบทก่อนๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาทจะต้องถูกประเมินอย่างไร จึงจะถือว่าถูกต้องหรือยอมรับได้ ทั้งนี้ จะอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินการตีความตัวบทดังกล่าวกับแนวคิดและคำสอนเรื่องอื่นๆ ในพุทธศาสนาเถรวาทด้วย ตอนท้ายของบทนี้จะพิจารณาประเด็นปัญหาซึ่งอาจเกิดขึ้นตามมาอันเนื่องมาจากวิธีการประเมินการตีความบทในพุทธศาสนาเถรวาท รวมถึงทำที่ผู้ตีความควรปฏิบัติในการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาทด้วย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 1) ข้อเสนอเรื่องวิธีการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาท สามารถนำไปใช้ในการตีความตัวบทต่างๆ ในพุทธศาสนาเถรวาท อันจะเป็นการสนับสนุนการวิจัยและศึกษาพุทธศาสนาเถรวาทต่อไป

- 2) ทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการศึกษาตัวบทเพื่อการปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท
- 3) ทำให้ปัญหาเรื่องการประเมินการตีความตัวบทในพุทธศาสนาเถรวาทมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในปรัชญาศาสนา.